

कृत्वा च चूर्णशम् MBh. 1, 3225.

चूर्णशिकाङ्क (चूर्ण - शाक - झङ्क) m. eine best. Gemüsepflanze (गौरसु-
वर्ण) RĀGĀN. im ÇKDr.

चूर्णी Up. 4, 53. f. AK. 3, 6, 4, 9. 1) 100 Kaparda Up., Sch. Kaparda
schlechtweg, *Cypraea moneta* BHAR. zu AK. im ÇKDr. Nach MED. n.
12 in dieser Bed. auch चूर्णी — 2) चूर्णी und चूर्णी Bez. von Patañga-
li's Commentar zu den Sūtra des Pāṇini, das Mahābhāṣya BHAR.
Viell. daher so benannt, weil derselbe jedes Staubkorn (चूर्णी), die grösste
Kleinigkeit berücksichtigt. COLEBR. und WILS.: selection of an unan-
swerable argument. Im ÇKDr. werden nach BHAR. zwei Bedeutungen an-
gegeben: पातञ्जलव्याकरणा und मरुभाष्य; wenn in der That zwei ver-
schiedene Bedd. gemeint sein sollten, könnte मरुभाष्य doch kaum an-
ders als grosser, ausführlicher Commentar gedeutet werden. Für die
zuerst angeführte Bed. spricht auch चूर्णीकृत् Bein. Patañga's nach
TRIK. 2, 7, 26. Nach WILS. schlechtweg Commentator. — 3) चूर्णी N. pr.
eines Flusses (fliesst beim Grāma Rāpāghaṭṭa vorbei) ÇKDr. — Vgl.
एकचूर्णी.

चूर्णीका (von चूर्णी) f. 1) geröstetes und darauf gemahlenes Korn BU-
RIPR. im ÇKDr. eine Art Backwerk VET. 11, 20. — 2) eine Art einfa-
cher Prosa COLEBR. Misc. Ess. II, 133. — Vgl. चूर्णक.

चूर्णीन् (wie eben) adj. mit Mehl u. s. w. bestreut P. 4, 4, 23. अप्पा: Sch.
चूर्णीकर (चूर्ण + 1. कर) zu Staub zerreiben, zersplittern, zermalnen
KĀT. ÇR. 15, 9, 25. SUÇR. 1, 41, 16. 46, 11. 161, 2. 13. KUMĀRAS. 7, 69. VA-
RAH. BRH. S. 34, 27. SĪH. D. 64, 12. (गद्) शैशूणीकिता MBu. 6, 5424. शि-
ला: R. 5, 34, 7. सर्वशूर्णीकृतस्तत्र समासास्थिशिरास्तनु: 39, 31. — Vgl.
चूर्णय.

चूर्णीभि (चूर्ण + भू) zu Staub werden, zerrieben: अग्रे याति रथस्य रेणु-
पदवो चूर्णीभवतो घना: VIKR. 4.

चूर्ति f. nom. act. von चूर् P. 7, 4, 89.

चूल (= चूड) 1) m. N. pr. eines Mannes (vgl. चूड) BRH. ĀR. Up. 6, 3, 9.
— 2) f. आ a) ein Gemach auf dem Dache eines Hauses ÇABDAR. im ÇKDr.
— b) Spitze, Hörnchen (eines Kometen): द्वित्रिचूल (धूमकेतु) VARĀH.
BRH. S. 11, 9, 21. — Vgl. उचूल.

चूलिक (von चूला = चूड) 1) m. pl. N. pr. eines Volkes MBu. 6, 3297.
— 2) f. आ a) Hahnenkamm: कुक्कुटस्वचूलिक: VARĀH. BRH. S. 62, 1.
— b) Ohrwurzel des Elephanten AK. 2, 8, 2, 6. H. 1223. an. 3, 42. MED.
k. 89. — c) ein best. Metrum COLEBR. Misc. Ess. II, 135 (4, 3). 88, N. Vgl.
चूडिका. — d) ein best. Theil im Drama (नाटकस्याङ्गे) H. an. MED. the
body of a drama, the inferior personages of the drama collectively WILS.
चूलिकापैशाची f. Bez. eines best. Dialects im Drama COLEBR. Misc. II,
67. LASSEN, Instit. linguae pr. 10. 11. 26. — e) Titel einer Schrift bei
den Ġaina; bildet einen der 3 Theile des Dṛṣṭivāda H. 246. — 3)
n. Weizenmehl in Butter geröstet ÇABDAR. im ÇKDr.

चूलिकापनिषद् (चूलिका + उप) f. Titel einer Upanishad COLEBR.
Misc. Ess. I, 93. Ind. St. 1, 302. WEBER, Lit. 138.

चूलिन् (von चूला = चूड) 1) adj. einen Kamm (beim Vogel) —, einen
Aufsatz auf dem Kopfe habend: गहडम् HARIV. 2493. मौलिना हेमचूलिना
4440. — 2) m. N. pr. eines Rshi R. 1, 34, 38. — Vgl. विचूलिन्.

II. Theil.

चूप्, चूषति saugen, aussaugen (पाने) DRĪTUP. 17, 22. pass. sieden, wall-
en (in einer Wunde, Geschwulst u. s. w.): न दक्षते न चूष्यते (व्रणाः)
SUÇR. 1, 103, 17. उष्यते चूष्यते दक्षते पच्यत इव वस्ति: 262, 13. — caus.
aufsaugen SUÇR. 2, 33, 16. — Vgl. चूष्य, चोप, चोष्य, चुष्युष्या.

— आ s. आचूषणा.

— सम् pass. sieden, wallen: संचूष्यते दक्षते च SUÇR. 2, 486, 10.

चूपा f. Gürtel, Leibgurt AK. 2, 8, 2, 10. — Vgl. बूपा.

चूष्य (von चूप्) adj. was ausgesogen wird: भक्ष्यभोज्यलेह्यपेयचूष्याणाम-
भ्यवर्क्याणाम् MBh. 12, 6999. PĀṆĀT. 61, 13. — Vgl. चोष्य.

चेक (?) N. pr. eines Landes HIOUEN-TSANG I, 189. fgg.

चेकित (von 4. चित्) m. N. pr. gapa गर्गादि zu P. 4, 1, 105. eines Für-
sten (s. चेतितान) MBu. 5, 732.

चेकितान (wie eben) der Verständige, von Çiva MBu. 7, 9453. 13,
1216. N. pr. eines Fürsten und Bundesgenossen der Pāṇḍu 1, 6991. 2.
122. 1916. 5, 5101. BHAG. 1, 5. HARIV. 3013. 5494. — Vgl. चिकितान.

चेक्रिय (vom intens. von 1. कर) adj. thätig WILS.

चेष्टत् (चेत् + चेत्) interj.: चेष्टेष्टुकन मृग husch husch! lass los! PĀH.
GRH. 1, 16.

चेट 1) m. Diener, Slave H. 360. MĀKṢ. 129, 10. fg. SĪH. D. 77. 83.
राज्ञे KATHĀS. 6, 127. गर्भे Slave von Geburt (vgl. गर्भदास) RĀGĀ-TAR.
3, 133. 6, 235. — 2) f. Dienerin, Sclavin H. 334. प्रेष्याश्चेत्यश्च R. 2, 91,
62. ÇĀK. 77, 11. KATHĀS. 4, 40. 43. 12, 59. BHAR. zu ÇĀK. 5, 2. AK. 1, 1, 7, 15.

चेटका (von चेट) 1) m. a) Diener, Slave AK. 2, 10, 17. TRIK. 3, 3, 310.
BHARTR. 1, 91. HIT. 63, 16. राज्ञे KATHĀS. 6, 124. — b) eine Art Neben-
mann, Buhle RASAM. im ÇKDr. — 2) f. चेटीका Dienerin, Sclavin DVIR-
UPAK. im ÇKDr. KATHĀS. 4, 51. 71. 12, 56.

चेड m. = चेट Diener RĀMĀN. zu AK. चेडी f. Sch. zu AK. ÇKDr.

चेडका m. dass. Sch. zu AK. चेडिका f. DVIRUPAK. im ÇKDr.

चेत्, चेतति angeblich denom. von चेतस् VOP. 21, 8. — Vgl. 4. चित्.

चेतकी f. der gelbe Myrobalanenbaum (s. हरीतकी) AK. 2, 4, 2, 10.
RATNAM. 89. Nach RĀGĀN. im ÇKDr. = जातीफल Jasminum grandiflo-
rum Lin. — Vgl. चेतनकी.

चेतन (von 4. चित्) 1) adj. f. 3. a) augenfällig, sichtbar; ausgezeichnet:
हेतावनिष्ट चेतनः RV. 2, 3, 1. अरितुः सच पज्ञो जिगाति चेतनः 3, 12, 2.
8, 13, 18. इन्द्रः 9, 64, 10. रयिं कृण्वान् चेतनम् 31, 1. 8, 31, 9. रयिं दधातु
चेतनाम् AV. 9, 4, 21. — b) wahrnehmend, bewusst, intelligent: इन्द्रिया-
णि चेतनानि ÇĀK. in WIND. SANCARA 94, 2. KATHOP. 8, 13. ÇVṚTICV. Up.
6, 13. KAP. 2, 7. TATTVA. 17. Gegens. जड Sch. zu KAP. 1, 143. चेतनं पु-
ष्करं कोशैः लुधाध्मातैः समस्ततः HARIV. 3387. चेतनाचेतनेषु subst. leblose
Dinge und belebte Wesen MEDH. 5. SĪH. D. 78, 1. = प्राणपुक्त MED. n.
64. = सहृदय H. an. 3, 374. m. = प्राणिन् ein belebtes Wesen AK. 1,
1, 4, 8. H. an. Mensch RĀGĀN. im ÇKDr. — 2) m. Seele, Geist H. 1366;
vgl. n. — 3) f. आ Bewusstsein, Besinnung, Intelligenz: AK. 1, 1, 4, 10.
3, 4, 8, 35. H. 308. H. an. MED. षष्ठस्तु चेतना नाम मन इत्यभिधीयते MBh.
3, 13916. BHAG. 13, 6. शरीर एष (विष्णु): प्रतिपद्य चेतनाम् BUAG. P. 4, 21.
34. चेतनया वहिक्ते ऊताशने 40. षष्ठ JĀG. 3, 175. यदि चेतनास्ति
ÇĀNTIC. 3, 24. पश्चिमाध्यामिनीयामात्प्रसादमिव चेतना (प्राप्ति) RAGH. 17,
1. °च्युति SUÇR. 2, 402, 12. ते शप्ताद्येतनो जडः MBu. 3, 11082 (S. 572).

66*